

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **N. S.**
oskarżonej o czyny z art. 286 § 1 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu w dniu 4 czerwca 2025 r.
skargi wniesionej przez obrońcę
na wyrok Sądu Okręgowego w Słupsku
z dnia 17 lutego 2025 r., sygn. akt VI Ka 413/24,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Słupsku
z dnia 28 marca 2023 r., sygn. akt II K 953/22
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

postanowił:

- 1. oddalić skargę;**
- 2. zwolnić oskarżoną N. S. od kosztów sądowych postępowania skargowego, obciążając nimi Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 marca 2023 r., sygn. akt II K 953/22, Sąd Rejonowy w Słupsku uniewinnił N. S. od zarzucanego jej czynu z art. 286 § 1 k.k. Po rozpoznaniu apelacji prokuratora, Sąd Okręgowy w Słupsku wyrokiem z dnia 17

lutego 2025 r., sygn. akt VI Ka 413/24, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Słupsku do ponownego rozpoznania.

Skargę na orzeczenie sądu odwoławczego wniósł obrońca zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k., poprzez uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 28 marca 2023 roku, sygn. akt II K 953/23 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, w sytuacji gdy możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) – stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k., zaś o ile sąd II instancji stwierdził, że oskarżona N. S. dopuściła się przestępstwa a art. 286 § 1 k.k., bowiem D. C. mieszkał (z krótkimi przerwami) wspólnie z rodziną, a nadto, że przynajmniej częściowo dokładał się do opłat, w tym czynszu za wynajem mieszkania, a nadto do utrzymania dzieci, a okoliczności te miały wpływ na dochody deklарowane przez N. S. do MOPR-u w S. i to w taki sposób, że gdyby uwzględniały uzyskiwane od D. C. środki i przedmioty, to przekraczałyby wysokość progu dla uzyskiwania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, o jakim mowa w art. 9 pkt 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, tak sąd II instancji nie dokonał jakichkolwiek ustaleń w zakresie wysokości w jakiej D. C. miał dokładać się do opłat, a nadto do utrzymania dzieci i nie wykazał, aby okoliczności te miały wpływ na dochody deklарowane przez N. S. do MOPR-u w S. i to w taki sposób, że gdyby uwzględniały uzyskiwane od D. C. środki i przedmioty, to przekraczałyby wysokość progu dla uzyskiwania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, o jakim mowa w art. 9 pkt 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wskutek czego stwierdzenie, że N. S. dopuściła się przestępstwa a art. 286 § 1 k.k. jest przedwczesne i nie jest poparte dowodowe;

2. naruszenie przepisów postępowania, mających istotny wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia, tj. art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego dokonaną na niekorzyść oskarżonej N. S. wyrażającą się w powierzchownej, wybiórczej i jednostronnej ocenie materiału dowodowego, w sposób sprzeczny ze wskazaniami wiedzy, doświadczenia życiowego oraz zasad logiki i prawidłowego rozumowania, a w ślad za tym wydanie orzeczenia z pominięciem szczegółowej analizy szeregu dowodów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, z jednoczesnym pominięciem okoliczności i dowodów przemawiających na korzyść oskarżonej:

a) odmowę nadania przymiotu wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonej N. S., w zakresie w jakim sąd II instancji uznał, iż oskarżona zmierzała do umniejszenia bądź uniknięcia odpowiedzialności karnej w sytuacji, gdy szczerze, szczegółowo i zupełnie właściwości i warunki życiowe w inkryminowanym czasie i brak realnego wsparcia od D. C.;

b) zaniechanie nadania odpowiedniej wagi i należytego znaczenia dla zeznań A. Z. i M. O. w zakresie w jakim wskazały, iż oskarżona z D. C. nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a D. C. przebywał w domu jedynie okresowo, dodatkowo nadużywał wówczas alkoholu, sporadycznie przekazywał pieniądze N. S. na utrzymanie dzieci, a miały stały i bliski kontakt z oskarżoną N. S., a przez to były dobrze zorientowane w sytuacji rodzinnej i majątkowej oskarżonej;

c) nadanie waloru wiarygodności informacjom znajdującym się w aktach nadzoru w sprawie [...] III Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w S., jak również zeznaniom K. K. – i pominięcie, iż w rzeczywistości tak N. S., jak i D. C. obawiali się grożącej odpowiedzialności karnej D. C. z tytułu jego nie alimentacji – a zatem przekazywali informacje – korzystne z punktu jego sytuacji prawnokarnej, tym bardziej, iż nie chciał on po raz kolejny odbyć kary pozbawienia wolności w systemie zamkniętym;

d) zaniechanie dokonania jakichkolwiek ustaleń w zakresie wysokości w jakiej D. C. miał dokładać się do opłat, a nadto do utrzymania dzieci i zaniechanie wykazania, aby okoliczności te miały wpływ na dochody deklarowane przez N. S. do MOPR-u w S. i to w taki sposób, że gdyby uwzględniały uzyskiwane od D. C. środki i przedmioty, to przekraczałyby wysokość progu dla uzyskiwania świadczeń

z funduszu alimentacyjnego, o jakim mowa w art. 9 pkt 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wywiedziona przez obrońcę skarga nie zawierała argumentacji mogącej skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku.

Tytułem wstępu wskazać należy, że zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi na wyrok sądu odwoławczego można wnieść wówczas, gdy wydanie na etapie postępowania apelacyjnego orzeczenia o charakterze kasatoryjnym narusza treść art. 437 k.p.k. lub też gdy przy wydaniu tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. Jednoznaczne brzmienie przepisu art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. nie pozostawia wątpliwości co do tego, że sąd odwoławczy może uchylić wyrok sądu I instancji jedynie, gdy wykaze, iż w sprawie istnieje jeden z trzech wypadków:

- 1) dotychczasowe rozstrzygnięcie jest dotknięte jedną z wad określonych w art. 439 § 1 k.p.k.;
- 2) na przeszkodzie dokonania korekty orzeczenia pierwszoinstancyjnego stoi dyrektywa wynikająca z treści art. 454 k.p.k., co wymaga dokonania analizy istniejącego materiału i wykazania wad w rozumowaniu sądu *meriti*;
- 3) konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego w całości na nowo.

Sąd odwoławczy jest bezwzględnie zobowiązany do wskazania, która z okoliczności wymienionych w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. stanowiła *in concreto* podstawę uchylenia wyroku sądu I instancji oraz przedstawić argumenty, które doprowadziły go do takiego wniosku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2019 roku, sygn. IV KS 3/19, Lex 2616241). To te okoliczności jednoznacznie wyznaczają więc zakres badania skargi przez Sąd Najwyższy, ograniczając przedmiot sprawy po myśli art. 539a § 1 k.p.k. do weryfikacji czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Formułując pierwszy z zarzutów, obrońca w sposób niebudzący wątpliwości zakwestionował brak potrzeby uchylenia wyroku sądu rejonowego z uwagi na zaistnienie okoliczności z art. 454 § 1 k.p.k. Tymczasem bezspornie podanym

przez sąd powodem wydania wyroku kasatoryjnego było stwierdzenie potrzeby ponowienia przewodu sądowego na nowo w całości, na co jednoznacznie wskazuje konstatacja sądu odwoławczego, iż „ponownie rozpoznając sprawę sąd rejonowy winien przeprowadzić postępowanie od nowa i ponownie dokonać kompleksowej oceny dowodów” (*vide* strona 11 uzasadnienia tego sądu). Tym samym sformułowany w skardze zarzut nie dotyczył istoty decyzji o uchyleniu zaskarżonego wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, a na podstawie art. 536 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k. rozpoznający skargę Sąd Najwyższy związany jest granicami podniesionych w skardze zarzutów (por. postanowienie SN z dnia 4 listopada 2021 r., IV KZ 43/21, LEX nr 3333551).

Analiza z kolei drugiego zarzutu wskazuje, iż obrońca zdaje się mylić skargę na wyrok sądu odwoławczego z kolejnym zwyczajnym środkiem odwoławczym, domagając się totalnej kontroli całego orzeczenia sądu *ad quem*, i to nie przez pryzmat przyczyn określonych w art. 539a § 3 k.p.k., a w ramach kontroli totalnej, mającej w istocie stanowić rozpoznanie sprawy w trzeciej instancji. Wprost wyraża on bowiem swoje niezadowolenie z wyniku zaprezentowanej przez sąd odwoławczy oceny dowodów manifestując swoje, odmienne, spojrzenie na tę kwestię. Sąd Najwyższy w postępowaniu skargowym nie jest jednak uprawniony do kontroli przeprowadzonej w wyroku sądu odwoławczego oceny poszczególnych dowodów w aspekcie odpowiedzialności oskarżonej, gdyż skarga na wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu I instancji nie jest środkiem służącym weryfikacji oceny dowodów dokonanej w II instancji (por. postanowienie SN z dnia 29 stycznia 2021 r., V KS 33/20, LEX nr 3160402; postanowienie SN z dnia 2 grudnia 2020 r., II KS 16/20, OSNK 2023, nr 11-12, poz. 47). Sąd Najwyższy, z uwagi na prawne uwarunkowania skargi z rozdziału 55a k.p.k., nie jest także uprawniony do oceny prawidłowości kontroli odwoławczej przeprowadzonej w tej sprawie. Zakres rozpoznania sprawy w postępowaniu skargowym jest bowiem bardzo ograniczony. Postępowanie to ma na celu jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne. Sąd Najwyższy nie może badać, czy zaistniały

merytoryczne podstawy do wydania określonego wyroku. Przepis art. 539a § 3 k.p.k. nie przyznaje mu bowiem kompetencji do dokonywania oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 czerwca 2021 r., III KS 1/21, LEX nr 3191832; z dnia 31 maja 2021 r., V KS 13/21, LEX nr 3181550).

W niniejszej sprawie sąd odwoławczy wskazał w uzasadnieniu swego wyroku konkretną podstawę orzekania kasatoryjnego, mieszczącą się w ustawowym katalogu podstaw wymienionych w art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. Podstawa ta nie została skutecznie zakwestionowana przez autora skargi, co spowodowało konieczność jej oddalenia.

Z uwagi na sytuację materialną oskarżonej Sąd Najwyższy postanowił o zwolnieniu jej od kosztów sądowych postępowania skargowego, obciążając nimi Skarb Państwa.

[PŁ]

[a.ł]